

Ordföljd i huvudsats

	Fundament	Verb ₁	Subjekt	Satsadverbial	Verb ₂₋₄ (+ betonad partikel)	Komplement	Adverbial
a)	Astrid Lindgren	har			skrivit	Pippi Långstrump.	
b)	I januari 2002	dog	Astrid Lindgren.				
c)	I villa Villekulla	har	Pippi Långstrump		flyttat in.		
d)	Eftersom Pippi bor ensam,	kan	hon		baka	pepparkakor	på köksgolvet.
e)	Varför	bor	Pippi	inte			med sina föräldrar?
f)		Kan	ni		äta	frukost	hos mig?
g)	Tommy och Annika	gillar		alltid		att Pippi lagar pannkakor.	
h)	Pippi	bjuder		ofta		Tommy och Annika på pepparkakor	när de kommer på besök.
i)		Baka				pepparkakor till oss!	
j)	Pippis pepparkakor	är				goda.	
k)	Tommy och Annika	skulle		gärna	vilja leka	med Pippi.	
l)	Pippi	tycker			om	att leka med Herr Nilsson.	
m)	Spisen	ryker					in i Pippis kök.
n)	Pippi	sover					med fötterna på kudden.
o)	Pippi	hittar			på	en massa bus.	

Fundament: Början av en huvudsats. Det kan vara:

- subjekt (*Astrid Lindgren*)
- ett adverbial (**Tid:** *I januari 2002*; **Plats:** *I villa Villekulla*; **Orsak:** *Eftersom Pippi bor ensam*)
- ett frågeord (*Varför*)

En fråga som man kan svara ja eller nej på (ja/nej-fråga) börjar med verb (verb₁) och har inget fundament (f).

En imperativsats (uppmaning eller utrop) har inte heller något fundament (i).

Tänk på att en bisats är en satsdel, t.ex. objekt eller adverbial. En bisats kan stå i fundament (d), i komplement (g) eller i adverbial (h).

Verb₁: är det första verbet i en huvudsats. Det är det verb som står i **presens** – nutid – (*bor, gillar, kan*), **preteritum** – dåtid – (*dog*) eller **imperativ** – ”order” (*baka*).

Subjektet: Svarar på frågan **Vem** eller **Vad gör/har gjort något?**

(a) Vem har skrivit Pippi Långstrump? – **Astrid Lindgren**.

(j) Vad är goda? – **Pippis pepparkakor**.

Satsadverbial: är små ord som t.ex. *inte, aldrig, alltid, ofta, genast, bara, ju, väl*.

Verb₂₋₄: är de andra verben i en huvudsats. Det är de verben som står i **infinitiv** (*baka, äta, vilja leka*) eller i **supinum** efter *har* (*skrivit, flyttat*).

Betonade partikel: är ett litet ord som tillhör verbet och är betonade. (l) tycker *om*, (o) hittar *på*.

Komplement: På den platsen står

- direkt objekt: svarar på frågan **Vad?** eller **Vem?**

(f) Kan ni äta **frukost** hos mig. → Vad kan ni äta hos mig? – **Frukost**.

(h) Pippi bjuder **Tommy och Annika**. → Vem bjuder Pippi? – **Tommy och Annika**.

Tommy och Annika vill leka med **Pippi**. → Vem vill Tommy och Annika leka med? – **Pippi**.

- indirekt objekt: svarar på frågan **Till/åt/för vem?**

Pippi lagar pannkakor till **Tommy och Annika**. → Till vem lagar Pippi pannkakor? – **Tommy och Annika**.

- predikatsfyllnad: efter verben *vara (är), bli, heta, kallas, känna sig, se...ut, verka, låta*.

(j) Pippis pepparkakor **är goda**.

Hej! Jag *heter* **Pippi**.

Pippi *verkar* **rolig**, tycker Annika.

Adverbial: står sist eller i fundamentet i en huvudsats.

Det finns fyra typer av adverbial:

- Tidsadverbial: svarar på frågan **När?**

(h) När bjuder Pippi Tommy och Annika på pepparkakor? – **När de kommer på besök**.

- Rumsadverbial: svarar på frågan **Var?**

(m) Var ryker spisen in? – **I Pippis kök**.

- Sättsadverbial: svarar på frågan **Hur?**

(n) Hur sover Pippi? – **Med fötterna på kudden**.

- Orsaksadverbial: svarar på frågan **Varför?**

(d) Varför kan Pippi baka pepparkakor på köksgolvet? – **Eftersom hon bor ensam**, kan hon göra det.

Bokstaven inom parentes refererar till meningen med samma bokstav i tabellen.

Huvudsats							Bisats						
Fundament	Verb ₁	Subj.	Sats-adverbial	Verb ₂ (+ betonad partikel)	Komplement	Adverbial	Bisats-inledare	subj.	Sats-adverbial	Verb ₁	Verb ₂₋₄	Komplement	Adverbial
d)	X						Eftersom	Pippi		bor			ensam,
	kan	hon		baka	pepparkakor	på köksgolvet.							
g)	Tommy och Annika	gillar	alltid		X		att	Pippi		lagar		pannkakor.	
h)	Pippi	bjuder	ofta		Tommy och Annika	X	när	de		kommer			på besök.
1)							När	Tommy och Annika	inte	har	varit	snälla	
		får	de	inte	besöka	Pippi.							
2)	Pippi	kan	inte		multiplikations-	tabellen	därför att	hon	aldrig	har	gått		i skolan.

d) Eftersom Pippi bor ensam kan hon baka pepparkakor på köksgolvet.

bisats i fundament

g) Tommy och Annika gillar alltid att Pippi lagar pannkakor.

bisats som komplement

h) Pippi bjuder ofta Tommy och Annika på pepparkakor, när de kommer på besök.

bisats som adverbial

1) När Tommy och Annika inte har varit snälla, får de inte besöka Pippi.

bisats

2) Pippi kan inte multiplikationstabellen, därför att hon aldrig har gått i skolan.

bisats

Bisatsinledare: är ett ord som inleder (börjar) en bisats. (t.ex. *Eftersom, att, när, som, vilken (vilket, vilka), fastän, trots att, innan, medan...*)

Glöm inte att en bisats är en satsdel. En bisats kan vara objekt, adverbial eller bestämning till substantiv. En bisats kan stå i fundament (d), i komplement (g) eller i adverbial (h).

BIFF-regel: I Bisats står Inte Före det Första verbet. Tänk på att **satsadverbialet** ska stå före det första verbet i en bisats.